

**PODSTAWY ETYCZNE
FUNKCJONOWANIA SPOŁECZNOŚCI
AKADEMII EKONOMICZNEJ
IM. KAROLA ADAMIECKIEGO
W KATOWICACH**

**DOBRE PRAKTYKI W SZKOŁACH WYŻSZYCH*
KODEKS ETYCZNY AKADEMII EKONOMICZNEJ****

---

* Kodeks opracowany przez Komisję powołaną we wrześniu 2005 roku przez Fundację Rektorów Polskich, uchwalony 26 kwietnia 2007 roku przez Zgromadzenie Plenarne KRASP.

** Przyjęty przez Senat Akademii Ekonomicznej w Katowicach uchwałą nr 38/2008/2009 z dnia 28 maja 2009 roku.

Droga Wspólnota Akademicka!

W imieniu Senatu naszej Uczelni mam zaszczyt przekazać Państwu tekst Kodeksu etycznego Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach. Jest to, w moim mniemaniu, dokument wyjątkowy, gdyż nie jest kolejną „typową” uchwałą Senatu, lecz zbiorem poglądów przedstawicieli różnych środowisk Uczelni, którego powstawaniu towarzyszyła refleksja nad pożądanymi dla naszej wspólnoty postawami i zachowaniami.

Impulsem do powstania Kodeksu etycznego były prace nad aktualizacją strategii Akademii prowadzone w 2003 roku. W tym samym czasie zostały zainicjowane działania na rzecz stworzenia ram dla kodeksów etycznych polskich uczelni wyższych przez Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Fundację Rektorów Polskich. Efektem tej inicjatywy było ogłoszenie Kodeksu „Dobre Praktyki w Szkołach Wyższych”, którego treść została przyjęta przez członków Senatu Akademii Ekonomicznej w Katowicach jako zbiór obowiązujących w Uczelni wytycznych. Senatorowie poprzedniej kadencji podjęli decyzję o utworzeniu komisji ds. opracowania Kodeksu etycznego, która przygotowała dokument zatytułowany „Konstytutywne wartości społeczności Akademii Ekonomicznej”. Stanowi on pierwszą część Kodeksu etycznego Uczelni. Następnie opracowano szczegółowe treści związane z relacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi panującymi w Akademii. Wynikiem tych prac jest część druga i trzecia Kodeksu. W 2009 roku Senat przyjął do stosowania w Uczelni tekst jednolity zatytułowany „Podstawy etyczne funkcjonowania społeczności Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach”, będący zbiorem wszystkich opisanych powyżej dokumentów.

Jestem przekonany, że przedstawiony Państwu tekst opisuje te wartości, zasady i standardy, które nie są obce żadnemu z nas. Wierzę, że odzwierciedla wszystko to, czym od lat kieruje się nasza wspólnota, nie naruszając jednocześnie niczyjego światopoglądu ani wolności w zdobywaniu i upowszechnianiu wiedzy. Uważam, że dokument ten jest potrzebny w naszej Alma Mater nie tylko jako drogowskaz dla nas samych, ale i manifest naszych postaw wobec otoczenia, w którym funkcjonujemy.

Dzieląc się z Państwem tymi refleksjami, zachęcam do pielęgnowania wartości i zachowań godnych członków społeczności Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

**Rektor
Jan Pyka**

DOBRE PRAKTYKI W SZKOŁACH WYŻSZYCH¹

Preambuła

Podstawową wartością etosu akademickiego jest prawda. Uczelnie powołane są po to, by jej rzetelnie poszukiwać, a wyniki tych poszukiwań dokumentować (cele badawcze), kształcić młode pokolenie w metodycznym jej poznawaniu, wspomagać jego rozwój intelektualny i moralny, a także przygotowywać przyszłych absolwentów do odpowiedzialnego pełnienia funkcji publicznych i zawodowych w demokratycznym państwie (cele dydaktyczno-wychowawcze) oraz wspierać rozwój kulturowy i cywilizacyjny całego społeczeństwa (cele społeczne). W realizacji tych celów uczelnie muszą być instytucjami otwartymi oraz przedsiębiorczymi i w tym duchu poszukiwać dróg realizacji podstawowych wartości humanistycznych, współpracując z innymi podmiotami społecznymi, uwzględniając tradycję kraju i swego regionu, podejmując we właściwy sobie sposób wyzwania zmieniającego się świata. Wykonując te zadania, szkoły wyższe kształtują swą szczególną kulturę instytucjonalną. Jej poziom i siła oddziaływania zależą od postawy społeczności całej uczelni. Szczególna jednak troska o nią spoczywa na tych, którzy uczelnią kierują: na rektorze i senacie oraz – we właściwym sobie zakresie – na niższych, jednoosobowych i kolegialnych, organach władzy (dziekanach i radach wydziału, dyrektorach i radach poszczególnych instytutów itp.). Kultura ich działania w istotnej mierze kreuje kulturę całej uczelni, kształtuje jej właściwe oblicze, integruje społeczność akademicką, pozytywnie oddziałuje na otoczenie uczelni. Dlatego tak ważne jest sformułowanie podstawowych zasad

---

¹ We wrześniu 2005 r. Fundacja Rektorów Polskich powołała Komisję do opracowania Kodeksu Dobrych Praktyk Szkół Wyższych. Zespół pracował w składzie: ks. prof. A. Szostek (przewodniczący), prof. nzw. E. Chmielecka (sekretarz), profesorowie: W. Gasparski, A. Koźmiński, Z. Szawarski, J. Woźnicki oraz mgr M. Chałupka, jako przedstawiciel Parlamentu Studentów RP (członkowie). Przygotowany przez Komisję wstępny projekt został poddany pod debatę publiczną w uczelniach i w środowisku rektorów. Zespół redakcyjny projektu szczegółowo przedyskutował zgłoszone propozycje poprawek. Następnie, skorygowany projekt został przedstawiony Zgromadzeniu Plenarnemu KRASP, które w dniu 26 kwietnia 2007 r. uchwaliło Kodeks Dobre praktyki w szkołach wyższych i zadecydowało o jego ogłoszeniu w dniu Jubileuszu Dziesięciolecia KRASP w Krakowie. Kodeks zostanie przedstawiony poszczególnym uczelniom z prośbą o deklarację senatu o jego pełnym lub częściowym przyjęciu, wraz z uzasadnieniem podjętej decyzji. Właściwym uzupełnieniem procedury wprowadzania Kodeksu w życie będzie powołanie przez KRASP Komitetu Dobrych Praktyk Uczelni Akademickich, który będzie rozpatrywał wnioski zarówno w sprawie ulepszenia Kodeksu, jak i w sprawach jego naruszania. Kodeks został przedstawiony także na Konferencji Rektorów Zawodowych Szkół Polskich, by mógł służyć całej społeczności akademickiej.

i dobrych obyczajów w kierowaniu uczelnią, wykraczających ponad wymogi prawa powszechnego oraz innych regulacji prawnych odnoszących się do uczelni.

Zasady fundamentalne

1. *Zasada służby publicznej.* Zgodnie z najlepszymi tradycjami uniwersyteckimi, uczelnie są powołane do realizacji misji zgłębiania i szerzenia prawdy. Właściwie rozumiana kultura uczelni wymaga, aby misja ta nosiła znamiona działań pro publico bono. Świadoma swego doniosłego znaczenia społeczno-uczelnianego dąży do starań, by zarówno poprzez rzetelność prowadzonych badań, jak i poprzez kształcenie przyszłych elit kulturalnych i politycznych przyczynić się do pomnożenia dobra wspólnego kraju oraz umocnienia dojrzałej demokracji.
2. *Zasada bezstronności w sprawach publicznych.* Uczelnie cieszą się przywilejem darzonej autorytetem instytucji życia publicznego. Z działaniem uczelni wiąże się wielka odpowiedzialność społeczna. To wymaga, by uczestnicząc w życiu publicznym, a zwłaszcza zabierając głos w doniosłych społecznie sprawach, uczelnie kierowały się bezstronnością i obiektywizmem.
3. *Zasada legalizmu.* W swych działaniach uczelnie nie tylko przestrzegają prawa, do czego są zobowiązane w państwie prawnym, ale także kształtują wśród studentów i w całej społeczności akademickiej kulturę poszanowania prawa oraz bezstronnego stosowania zasad i procedur, określonych przez właściwe organy. Także ewentualne niezadowolenie z przyjętych w państwie regulacji prawnych dotyczących uczelni, manifestować należy w sposób zgodny z normami prawnymi.
4. *Zasada autonomii i odpowiedzialności.* Właściwa uczelni autonomia, której normy określa ustawa, obejmuje prawo do samodzielnego określania przez uczelnie własnej misji i wynikających z niej szczegółowych celów i zadań, a także wielu regulacji, określających sposoby działania uczelni. Korzystając ze swej autonomii, uczelnie muszą jednakże tak interpretować wynikające z niej uprawnienia, by we właściwy sobie sposób, w najlepszym stylu, a zarazem efektywnie działać w społeczeństwie na rzecz odpowiedzialności za dobro wspólne.
5. *Zasada podziału i równowagi władzy w uczelni.* Ważnym elementem zbioru dobrych praktyk w zakresie sprawowania władzy w uczelni są reguły prawne i kulturowe praktycznej realizacji zasady równowagi i podziału kompetencji pomiędzy rektorem jako organem jednoosobowym, senatem jako organem kolegialnym, a także sądem koleżeńskim oraz komisjami dyscyplinarnymi, korzystającymi z możliwości niezawisłego wyrokowania. Należy w związku z tym podkreślić, że w szczególności rektor i senat to dwa osobne i różne organy, z których za-

den nie sprawuje władzy nad drugim. Znakiem i potwierdzeniem odrębności obu tych władz oraz ich równowagi są ustawowe zasady, zgodnie z którymi ani rektor nie wskazuje członków senatu, ani senat nie wybiera rektora; dokonują tego właściwe organy wyborcze. Wypełniając swe zadania, zarówno rektor, jak i senat powinni opierać się na uwarunkowaniach formalnoprawnych, ale także odwoływać się do przesłanek wynikających z kultury instytucjonalnej uczelni, której poszanowanie wymaga respektowania dobrych praktyk w działaniu obu tych organów uczelni.

6. *Zasada kreatywności.* Kierowanie uczelnią lub jej jednostką (wydziałem, instytutem itp.) wymaga kreatywności. Nie pozwala ona poprzestać na biernym podtrzymywaniu zastanych kierunków działania, ale wyraża się w podejmowaniu inicjatyw, zmierzających do rozwoju uczelni. Inicjatywy te muszą mieć charakter strategiczny, powinny też być podejmowane odpowiedzialnie i konsekwentnie zmierzać do realizacji wyznaczonych zadań. Ustalają je organy uczelni, biorąc pod uwagę ich merytoryczną doniosłość, możliwości finansowe i kadrowe, a także perspektywę współpracy z innymi podmiotami. Poświadczona wcześniej zdolność do kreatywności powinna być istotnym kryterium w wyborach lub konkursie na stanowiska kierownicze.
7. *Zasada przejrzystości.* W celu ugruntowania wiarygodności uczelni, zwłaszcza w racjonalności wykorzystania środków oraz dla uniknięcia kumoterstwa, korupcji i innych przypadków nadużywania władzy konieczne jest, by wszelkie procedury związane z zadaniami i inicjatywami badawczymi lub dydaktycznymi, konkursami na stanowiska, awansami pracowników oraz nagrodami, naborem i promocją studentów były jawne i sprawiedliwe.
8. *Zasada subsydiarności.* Poszczególne organy władzy powinny przestrzegać zasady pomocniczości, nakazującej respektowanie kompetencji i inicjatyw niższych organów władzy oraz poszczególnych pracowników. Z drugiej strony zasada ta nakłada na wszystkich obowiązek przestrzegania drogi służbowej w załatwianiu spraw, zawsze w zachowaniem prawa do drogi odwoławczej przy rozstrzyganiu kwestii spornych. Instancja odwoławcza zobowiązana jest do rzeczowej i terminowej odpowiedzi na zastrzeżenia zgłoszone przez podległych jej pracowników.
9. *Zasada poszanowania godności i tolerancji.* Mając na uwadze godność i dobre imię wszystkich członków społeczności akademickiej, uczelnie kierują się zasadami zaufania, poszanowania i tolerancji dla wszelkich dopuszczonych prawem poglądów, postaw i stylów życia. Przestrzegane jest prawo do prywatności, zaś spory rozstrzygane są w drodze debaty pomiędzy stronami, które darzą się szacunkiem i uznają swoje prawa.

10. *Zasada uniwersalizmu badań i kształcenia.* Tradycyjna i współczesna misja Uniwersytetu nakazuje mu być instytucją powszechną, włączoną poprzez badania i kształcenie w dokonania nauki światowej i troskę o dobro całej ludzkości. Organy uczelni – rektorzy i senaty – powinny dokładać starań, aby realizowane przez nią zadania i podejmowane przedsięwzięcia nosiły taki charakter. Należy sprzyjać kontaktom międzynarodowym uczelni i dążyć do zapewniania jej właściwego miejsca w światowej wspólnocie akademickiej.

Dobre praktyki w działaniach rektora i senatu uczelni

Wprowadzenie

Dla prawidłowego i sprawnego prowadzenia uczelni kluczowe znaczenie ma właściwe rozumienie i respektowanie podziału kompetencji i zasad współpracy pomiędzyrektorem a senatem. Podział kompetencji wyraża się m.in. tym, że:

- a) działalność rektora jest oceniana przez senat,
- b) rektor *ex officio* przewodniczy senatowi, zachowując prawo do zawieszania wykonywania uchwały senatu, jeśli w jego mniemaniu naruszają one ważny interes uczelni,
- c) senat wyraża opinię społeczności akademickiej uczelni, ale rektor publicznie tę opinię przedstawia,
- d) rektor reprezentuje uczelnię na zewnątrz i jest przełożonym pracowników, studentów i doktorantów,
- e) uchwały senatu są wiążące dla innych jej organów oraz pracowników, studentów i doktorantów wtedy, gdy zostały podjęte w zakresie jego kompetencji, które są jawne i ściśle określone w ustawie oraz w statucie, ale rektor podejmuje decyzje we wszystkich sprawach dotyczących uczelni, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych przez ustawę lub statut do kompetencji innych organów lub kanclerza (i w tym sensie wobec rektora stosowana jest zasada domniemania kompetencji).

Do senatu, który nie jest przełożonym rektora, należy określanie założeń, kierunków i wytycznych dla rad wydziałów, a także wyrażanie zgody w zasadniczych sprawach dotyczących uczelni, wskazanych w odpowiednich przepisach prawa, do rektora natomiast należą wszelkie działania wykonawcze. Senat nie powinien więc przejmować kompetencji rektora, on zaś nie powinien przerzucać na senat odpowiedzialności za decyzje należące do niego, nawet w trybie wniosku o sformułowanie opinii przez senat, która to opinia mogłaby być traktowana jako wiążąca rektora. Z drugiej strony

podstawą działania rektora winny być zawsze uchwalone przez senat kierunki działania uczelni, a także zasady i tryb postępowania odnoszące się do podejmowania decyzji przez organy jednoosobowe lub ustanowionych ich pełnomocników.

Pamiętać jednak należy, że stanowisko rektora wymaga nie tylko zarządzania uczelnią i jej reprezentowania, ale – być może w jeszcze większym stopniu – przewożenia swemu środowisku uczelnianemu. W tym sensie rektor jest strażnikiem etosu społeczności akademickiej, mobilizującym ją do wysiłku budowania i podtrzymywania wysokiej jakości dzieła uczelni oraz osiągania ambitnych celów rozwojowych.

Dobre praktyki w działaniach rektora

1. Odpowiedzialność za rozwój uczelni. Rektor, jako organ jednoosobowy, odpowiedzialny za kierowanie uczelnią i planowanie jej rozwoju, przedstawia senatowi u progu swej kadencji, konkretyzowany na początku każdego roku akademickiego, plan działań, do których zrealizowania się zobowiązuje. Plan ten – przyjęty przez senat – ma na celu rozwiązanie najważniejszych problemów uczelni oraz zmierza do jej rozwoju, zgodnie z jej misją. Na uczelni niepublicznej reguła ta jest stosowana, o ile nie narusza statutowych uprawnień założyciela.
2. Podział kompetencji. Rektor określa w formie zarządzenia zakres obowiązków swoich zastępców (prorektorów) oraz przekazane im uprawnienia. Podobna procedura obowiązuje w odniesieniu do jego pełnomocników. Respektując tak określone ich kompetencje (zgodnie z zasadą subsydiarności), rektor wkracza w nie tylko w przypadkach szczególnych i tylko po uprzednim powiadomieniu o tym prorektora lub pełnomocnika oraz po wyjaśnieniu powodów swej interwencji.
3. Kultura posiedzeń senatu. Rektor, jako przewodniczący senatu, dba o porządek i kulturę panujące w czasie jego posiedzeń, a w szczególności:
  - a) czuwa nad porządkiem obrad, nie dopuszczając spraw zgłoszonych z pominięciem przyjętej procedury określania porządku obrad,
  - b) przedstawia członkom senatu z wystarczającym wyprzedzeniem projekty dokumentów i dba o możliwość ich rzetelnego przedyskutowania,
  - c) odnosi się z otwartością do zgłaszanych przez członków senatu inicjatyw lub uwag, także krytycznych wobec jego własnych opinii lub zamierzeń,
  - d) przestrzega zasady, iż w sprawach personalnych przeprowadza się głosowanie tajne, zaś w sprawach merytorycznych jawne.
4. Odpowiedzialność finansowa. Rektor rozdziela – przy poszanowaniu zasad dyscypliny – środki finansowe i udostępnia inne zasoby uczelni zgodnie z zasadami

przyjętymi przez senat. Jeśli takich zasad nie ma, rektor wnosi o ich uchwalenie. Zasady podziału tych środków (w tym także funduszy na badania naukowe) harmonizować winny ze strategicznym planem rozwoju uczelni. Rektor dokłada starań, by poszukiwać różnych źródeł finansowania uczelni (a w tym przedsięwzięć rozwojowych i projektów naukowo-badawczych): krajowych i międzynarodowych, państwowych i prywatnych, pilnując jednak, by współpraca z innymi podmiotami nie uzależniała uczelni od nich, ani nie narażała jej dobrego imienia. Rektor dba o zrównoważony rozwój uczelni, stwarzając jej jednostkom warunki ułatwiające poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania.

5. Unikanie decyzji we własnej sprawie. Rektor nie podejmuje działań we własnej sprawie. Działając w ramach swych uprawnień, rektor nie nadużywa zasady domniemania kompetencji i nie preferuje jednostki organizacyjnej, w której sam wykonuje zadania jako nauczyciel akademicki. Rektor nie wiąże się z żadnym ugrupowaniem w uczelni.
6. Unikanie konfliktu norm lub interesów. Poczucie odpowiedzialności za sprawowany urząd zobowiązuje rektora do unikania takich form angażowania się poza uczelnią, nawet niezwiązanych ze stałym zatrudnieniem, które poważnie utrudniałyby wywiązywanie się z przyjętych obowiązków. Rektor i prorektorzy składają senatowi deklarację, w której informują o braku lub unikaniu konfliktu norm lub interesów pomiędzy uczelnią a miejscami swej dodatkowej aktywności. Podobnie członkowie innych organów jednoosobowych lub ich zastępcy, zobowiązują się do powstrzymywania się od działalności konkurencyjnej wobec własnej uczelni. Udowodnione zatajenie prawdy w tej materii lub naruszenie tego zobowiązania stanowi dobrą rację do odwołania z pełnionej funkcji. Na publicznej uczelni zawodowej reguła ta jest stosowana, o ile nie jest sprzeczna z obowiązującą ustawą.
7. Troska o poziom badań naukowych. Siłą uczelni są twórcze, oryginalne i prowadzone na wysokim poziomie badania naukowe. Rektor wspiera je, dbając o zapewnienie odpowiednich warunków do ich prowadzenia, chroniąc nauczycieli akademickich przed nadmiarem zajęć dydaktycznych, wspomagając tych, którzy prowadzą badania, poszukiwaniem środków finansowych, inspirując i ułatwiając ich współpracę. Troszczy się też o warunki rozwoju młodej kadry naukowej, zwłaszcza doktorantów. Rektor przeciwstawia się patologiom na uczelni, a także w całej społeczności naukowej. W tym duchu upowszechnia na swojej uczelni standardy, zawarte w kodeksach etycznych adresowanych do całego środowiska

naukowego w Polsce², jak również wspiera inicjatywy, zmierzające do tworzenia i przyjmowania przez poszczególne uczelnie ich własnych kodeksów etycznych, uwzględniających uwarunkowania specyficzne dla danej uczelni.

8. Troska o jakość kształcenia. Dydaktyczna misja uczelni zobowiązuje rektora do stałej troski o wysoki poziom kształcenia. Zadanie to realizuje rektor między innymi poprzez troskę o właściwe kryteria doboru kadry naukowo-dydaktycznej, odpowiedni system kontroli rzetelności pracy dydaktycznej, respektowanie wymogów ministerialnych, a także promowanie twórczych i pożytecznych inicjatyw podejmowanych w tym zakresie przez nauczycieli akademickich. Aby skutecznie wywiązywać się z tych zadań, rektor inicjuje wdrożenie i nadzoruje działanie uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia, wprowadzającego standardy i procedury gwarantujące efektywną realizację tych zadań.
9. Wspieranie organizacji studenckich. Pamiętając, iż do ważnych zadań uczelni należy odpowiedzialność za rozwój osobowości studentów oraz przygotowanie ich do aktywnego i odpowiedzialnego uczestniczenia w demokratycznym społeczeństwie, rektor wspiera nie tylko koła naukowe, ale także organizacje tworzone przez studentów i doktorantów, które pozwalają rozwinąć ich członkom postawy prospołeczne, nabywać zdolności organizacyjne i rozwijać ich kulturalne zainteresowania. Zachęca też ich do zgłaszania różnych projektów tym celom służących i wspomaga ich realizację.
10. Poszanowanie tradycji uczelni. Podejmując decyzje w sprawach nietypowych i precedensowych, rektor uwzględnia ukształtowaną już kulturę instytucjonalną swej uczelni, umacniając najlepsze jej tradycje, a unikając rozwiązań rażąco z nią sprzecznych.
11. Kontakty ze społecznością uczelni. W kontaktach z członkami społeczności uczelnianej rektor stara się godzić życzliwą otwartość na nowe pomysły z poszanowaniem porządku i strategicznymi planami rozwoju całej uczelni; stanowczość w egzekwowaniu obowiązków z wrażliwością na osobiste problemy pracowników; bezstronność w rozstrzyganiu spornych spraw z troską o ochronę słabszej strony konfliktu; dbałość o wspólne dobro uczelni z poszanowaniem godności każdego z członków społeczności akademickiej. Z racji sprawowanej funkcji rektor uzyskuje wiele informacji o prywatnym lub niezwiązanym z wykonywaniem pracy osobistym życiu podległych sobie pracowników i studentów, bądź to od nich samych, bądź od osób trzecich. Informacji tych nie wolno mu ujawniać osobom postronnym, ani czynić z nich użytku w kierowaniu uczelnią. Donosy, a zwłaszcza

---

² Chodzi zwłaszcza o wymienione wyżej dokumenty: „Dobre obyczaje w nauce” oraz „Dobra praktyka badań naukowych”.

anonimy, rektor winien – zależnie od ich treści – albo ignorować, albo roztropnie powiadamiać o nich tego, kogo one dotyczą.

12. Kampania wyborcza. W celu przeciwdziałania niegodnej licytacji niewykonalnych lub szkodliwych dla uczelni obietnic, składanych przez kandydatów na stanowisko rektora różnym grupom wyborców, w tym także studentom, rektor w okresie trwania kampanii szczególnie aktywnie upowszechnia rzetelne informacje o stanie uczelni, jej osiągnięciach, perspektywach i ograniczeniach. Nie nadużywa też swego stanowiska w kampanii wyborczej nowych władz uczelni ani wobec swego kontrkandydata (gdy sam kandyduje ponownie), ani wtedy, gdy definitywnie kończy swe urzędowanie. W szczególności nie wykorzystuje dostępnych tylko jemu informacji do zwiększenia szans wyborczych własnych lub preferowanego przez siebie kandydata. Reguła ta obowiązuje, o ile ma ona zastosowanie w świetle obowiązujących regulacji statutowych.
13. Wybory rektora przez zgromadzenie elektorów. Wybory na stanowisko rektora wymagają szczególnej troski o zachowanie dobrych obyczajów. Należą do nich między innymi:
  - a. Zasada jawności kampanii wyborczej. Kandydaci na stanowisko rektora nie powinni składać obietnic jedynie określonej części społeczności akademickiej i jej tylko znanych. Oznacza to obowiązek ogłoszenia zobowiązań podejmowanych na spotkaniach niejawnych lub zamkniętych, z poszczególnymi grupami wyborców, w tym także ze środowiskiem studenckim. Respektowanie tego warunku jest szczególnie ważne w odniesieniu do tych zobowiązań, których realizacja mogłaby naruszyć istotne interesy uczelni, ale także zasady i reguły postępowania, wynikające z niniejszego kodeksu.
  - b. Ustawowy wymóg tajności aktu wyborczego. Dla jego wypełnienia należy zapewnić w uczelni odpowiednie warunki oddawania głosów, w tym między innymi właściwej treści kartki wyborcze oraz sposoby wskazywania kandydata przez każdego wyborcę. Przyjąć należy taki tryb oddawania głosu, który uniemożliwia naruszanie tajności głosowania w wyniku zмовy wyborców lub wywierania na nich grupowej presji.
  - c. Powstrzymanie się od debaty na posiedzeniu wyborczym kolegium elektorów. Zgodnie z ustawą, wybory mają charakter pośredni, a poszczególni członkowie zgromadzenia elektorów winni dokonywać swobodnego wyboru, kierując się głosem własnego sumienia. Nie oznacza to ograniczenia możliwości porozumiewania się elektorów przed głosowaniem. Na zebraniu wyborczym kolegium elektorów nie jest prowadzona debata merytoryczna, a jedynym zadaniem tego zgromadzenia jest dokonanie samego aktu wyboru rektora, albo

- na jego wniosek – prorektorów, zgodnie z ustalonymi wcześniej procedurami wyborczymi. Debata wyborcza, otwarta dla wszystkich członków społeczności akademickiej, może odbyć się nie później niż w dniu poprzedzającym zebranie wyborcze kolegium elektorów.
- d. Zachowanie ciszy wyborczej obowiązującej w całej uczelni, przynajmniej w dniu wyborów. Debaty programowe mogą, a nawet powinny odbywać się zgodnie z ordynacją wyborczą, w okresie bezpośrednio poprzedzającym dzień wyborów. Cisza wyborcza w dniu wyborów powinna pozwalać odbyć zgromadzenie elektorów bez towarzyszącej mu agitacji lub presji ze strony zwolenników poszczególnych kandydatów.
  - e. Powstrzymanie się od głosowania w swojej sprawie przez kandydatów na stanowisko rektora. Jeśli kandydat taki jest członkiem zgromadzenia elektorów, nie powinien czynnie uczestniczyć w posiedzeniu zwołanym w celu wyboru rektora. Jeśli bierze udział w tym posiedzeniu, powinien zrezygnować z oddania głosu.
  - f. Zachowanie inicjatywy rektora-elekt w proponowaniu kandydatów na prorektorów. Zgodnie z ustawą, wszystkich kandydatów na prorektorów przedstawia rektor-elekt. W przypadku kandydata na prorektora ds. studenckich rektor zabiega o akceptację właściwego grona studentów dla swego kandydata, w żadnym razie nie powinien jednak oddawać w tej sprawie inicjatywy w ich ręce.
14. Współpraca rektora z poprzednikami. Działając w imię poszanowania ciągłości władzy w uczelni, wymagającej zachowania równowagi pomiędzy potrzebą kontynuacji a koniecznością zmian w jej funkcjonowaniu, rektor z szacunkiem i należnym uznaniem odnosi się do osiągnięć swych poprzedników oraz korzysta z ich rady i wsparcia tam, gdzie sprawy uczelni tego wymagają. Z drugiej strony, były rektor unika nieformalnych ingerencji w działania swego następcy. W ten sposób kolejni rektorzy współtworzą kulturę instytucjonalną uczelni, przyczyniając się zarazem do kształtowania dobrych obyczajów w procesie przekazywania i przejmowania wszystkich funkcji kierowniczych w uczelniach.
15. Rektor jako reprezentant uczelni. W swych wystąpieniach publicznych rektor dba o dobre imię i pozycję swej uczelni, a w tym o jej właściwie pojętą konkurencyjność, unikając jednak stosowania niegodnych metod rywalizacji z innymi uczelniami. Nie miesza interesów uczelni z osobistym zaangażowaniem w sprawy społeczne ani nie korzysta z jej autorytetu dla budowania swego publicznego wizerunku. Tym bardziej nie może wykorzystywać swojej uczelni do prowadzenia jakiegokolwiek kampanii politycznej.

16. Troska o właściwe miejsce uczelni w życiu publicznym. Mając na uwadze społeczną rangę uczelni, a zarazem właściwą jej apolityczność, rektor z jednej strony zachęca do wrażliwości społecznej pracowników i studentów uczelni, a nawet do aktywnego udziału w życiu publicznym, z drugiej jednak, przestrzegając zasady bezstronności i neutralności politycznej uczelni, chroni ją przed wykorzystaniem jej do celów politycznych. Wystąpienia polityków oraz debaty polityczne są na terenie uczelni dopuszczalne tylko wtedy, gdy zachowują charakter akademicki (wykłady, seminaria, sesje naukowe, spotkania). W szczególności należy unikać szerzenia wszelkich form ksenofobii, narzucania ideologii politycznych czy fundamentalizmu religijnego oraz postaw fanatycznych, wykluczających dyskusję. Rektor może wyrazić zgodę na odbywanie na terenie uczelni zebrań o charakterze politycznym, pod warunkiem wszakże, iż korzystanie z pomieszczeń będzie następowało na ogólnych zasadach i nie będzie wiązało uczelni z żadną polityczną opcją. Rektor dokłada starań, aby nie eksponowano poglądów politycznych w czasie zajęć dydaktycznych i nie pozwala na umieszczanie na terenie uczelni haseł lub plakatów o podobnym charakterze, chroni też symbole uczelniane przed takim ich użyciem.

Dobre praktyki w działaniach senatu

1. Współpraca senatu z rektorem. Realizując swoje uprawnienia, członkowie senatu współpracują z rektorem dla dobra całej uczelni. Współpraca ta wymaga traktowania obecności oraz uważnego i aktywnego uczestniczenia w posiedzeniach senatu jako priorytetowego obowiązku. W szczególności członkowie senatu mają obowiązek właściwego przygotowania się do posiedzeń, a w tym do zapoznania się z przygotowywanymi materiałami.
2. Współdziałanie senatu z radami wydziałów. Rady wydziałów korzystają ze znacznej samodzielności w realizacji podstawowych zadań uczelni. Autonomia ta powinna jednak być motywowana troską o dobro uczelni jako całości. Korzystając ze swego ustawowego prawa do ustalania wytycznych dla rad wydziałów w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni, senat wspiera pożyteczne inicjatywy. Powinien jednak zapobiegać działaniom, zmierzającym do przekształcania się uczelni w federację wydziałów, kierujących się partykularnymi interesami, co stanowi zagrożenie dla jedności środowiska akademickiego i dla realizacji misji uczelni.
3. Udział studentów w obradach senatu. Studenci są pełnoprawnymi członkami senatu, a samorządność studentów i doktorantów stanowi konstytutywny element

samorządności akademickiej. Studenci uczestniczą w podejmowaniu wszystkich decyzji dotyczących uczelni (nie zaś tylko decyzji w sprawach studenckich), a rektor jako przewodniczący senatu oraz wszyscy jego członkowie dokładają starań, by stwarzać studentom właściwe warunki do rzeczywistego i pełnego udziału senatorów studenckich w pracach senatu i jego komisji. Na senatorach studenckich, a także na uczelnianych strukturach samorządu studenckiego, spoczywa obowiązek aktywnego i odpowiedzialnego udziału w pracach senatu.

4. Odpowiedzialność za program studiów. Korzystając ze swych ustawowych uprawnień, senat wspiera, ale i nadzoruje inicjatywy wydziałów i instytutów, mające na celu dostosowanie programu studiów do aktualnego stanu wiedzy, a także umocnienie specjalności rozwijanych w uczelni. Wszyscy powinni jednak dokładać starań, by zmiana programu sprzyjała rzeczywiście wysokiej jakości studiów, a nie była motywowana jedynie interesami poszczególnych nauczycieli akademickich.
5. Inicjatywa senatu. Członkowie senatu, ponosząc wraz z rektorem odpowiedzialność za uczelnię, korzystają z przysługujących im uprawnień do zgłaszania własnych inicjatyw, mających na uwadze jej dobro. Podejmując jednak takie działania w ważnych sprawach, powinni poinformować o nich rektora i zapoznać się z jego opinią przed zgłoszeniem ich na forum senatu. Inicjatywy zgłaszane podczas posiedzenia senatu, bez uprzedniego poinformowania rektora, mogą być przyjęte do protokołu i stanowić przedmiot stosownych działań przed kolejnym posiedzeniem senatu.
6. Respektowanie przyjętego porządku obrad. Senat podejmuje uchwały w sprawach objętych przyjętym na początku posiedzenia porządkiem obrad. Przypadki rozszerzenia tego porządku wymagają ich formalnej akceptacji przez senat. Należy unikać sytuacji zgłaszania zmian w porządku obrad pod koniec posiedzenia senatu, zwłaszcza wtedy, gdy część jego członków z usprawiedliwionych powodów je opuściła. Członek senatu może na początku posiedzenia wnioskować o rozszerzenie porządku obrad, powinien jednak o tym poinformować rektora przed rozpoczęciem posiedzenia, zapoznając także wszystkich członków senatu z projektem uchwały, jeśli proponowana korekta porządku obrad przewiduje głosowanie nad nią.
7. Sposób głosowania. Uchwały, zgodnie ze statutem, podejmowane są w wyniku głosowania jawnego lub tajnego. Głosowanie przeciw projektowi uchwały powinno być poprzedzone przedstawieniem powodów usprawiedliwiających taki sprzeciw. Za niedopuszczalne należy uznawać przypadki gremialnego unikania udziału w dyskusji, a następnie wnoszenia o utajnienie głosowania w celu odrzucenia projektu uchwały.

8. Ocena działalności rektora. Zasada rzetelnej dyskusji, poprzedzającej podjęcie uchwały, odnosi się szczególnie do kluczowych spraw, do których należy zwłaszcza ocena działalności rektora. Członkowie senatu powinni właściwie przygotować się do dyskusji nad sprawozdaniem rektora i aktywnie podjąć merytoryczną i kierunkową nad nim refleksję, nie ograniczając się do uwag natury redakcyjnej lub porządkowej.
9. Zasada dyskrecji. Społeczność akademicka ma prawo do informacji o merytorycznym przebiegu obrad senatu, z wyjątkiem jednak głosów, dotyczących spraw personalnych, a nie zawartych w oficjalnym protokole z jego posiedzeń, co do których istnieje domniemanie, że osoby zainteresowane mogłyby sobie tego nie życzyć.

Normy końcowe

1. Zakres ważności Kodeksu. Powyższe zasady fundamentalne oraz dobre praktyki w kierowaniu uczelniami odnoszą się odpowiednio także do jednoosobowych i kolegialnych organów władzy niższych jej szczebli (dziekanów i rad wydziału, dyrektorów instytutów i ich rad itp.), z zachowaniem różnic kompetencyjnych, wynikających ze statutu lub innych regulacji prawnych.
2. Uczelniana komisja dobrych praktyk. Postuluje się, aby w uczelniach, które przyjęły w drodze głosowania senatu niniejszy Kodeks w całości lub w części, senat powoływał – na wniosek rektora – odpowiednią komisję, której zadaniem byłaby kontrola zgodności z nim działań władz uczelni, lub też powierzał te zadania już działającej komisji o właściwych uprawnieniach. Komisja składałaby senatowi okresowe sprawozdania ze swej działalności, mogłaby też zgłaszać propozycje poprawek do treści Kodeksu.
3. Nowelizowanie Kodeksu. Zakłada się okresowe nowelizowanie Kodeksu z inicjatywy poszczególnych uczelni, konferencji rektorów (KRASP, KRZaSP), Parlamentu Studentów RP lub Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Nowelizacji dokonywać będzie Komitet Dobrych Praktyk powołany przez KRASP.

KODEKS ETYCZNY
AKADEMII EKONOMICZNEJ
IM. KAROLA ADAMIECKIEGO W KATOWICACH

Preambuła

Akademia Ekonomiczna w Katowicach jest wspólnotą akademicką, którą konstytuują zbieżne dla niej wartości. Należy je pojmować jako to wszystko, co dla tej wspólnoty jest ważne, cenne i co łączy ją w całość. Wartości te współtworzą nie tylko życie zespołowe Uczelni, ale także powinny mieć zasadniczy wpływ na postępowanie wszystkich osób tworzących wspólnotę akademicką, a więc studentów, doktorantów, pracowników naukowo-dydaktycznych i administracyjnych. Wartości te powinny być obecne w postawach, zachowaniach członków wspólnoty akademickiej, w ich wzajemnych relacjach na Uczelni oraz w stosunku do wszystkich, którzy wchodzą w przestrzeń naszej społeczności akademickiej. Wartości i wynikające z tego postawy zostały opisane w poniższym Kodeksie etycznym, do którego przestrzegania są zobligowani wszyscy członkowie wspólnoty akademickiej. Przyjmując i realizując wskazane wartości, każdy członek społeczności Akademii przyczynia się do budowania ładu moralnego i społecznego na naszej Uczelni. Realizując zaś wspólne dobro, przyczynia się zarazem do budowy odpowiedniego jej wizerunku.

Część I

Konstytutywne wartości społeczności Akademii Ekonomicznej

OSOBA: jest podstawowym fundamentem wszelkich wartości i zasad. Objawia się jako rzeczywistość niepowtarzalna i nieredukowalna do żadnych stanów czy procesów cząstkowych. Z tego też względu człowiek jako osoba powinien być postrzegany w sposób integralny, tj. całościowy. Jest fundamentalnym podmiotem w świecie przedmiotów. Jako osoba staje się punktem odniesienia wszelkiego działania i postaw, które w nim znajdują swe uzasadnienie. Osoba to moralna podstawa wszelkiego działania. Dlatego to na niej centralizują się wszelkie dążenia we wspólnocie Akademii Ekonomicznej.

GODNOŚĆ: jest najbardziej charakterystyczną cechą objawiającą osobę. To właśnie dzięki własnej, wrodzonej i niezbywalnej godności człowiek jako osoba jest wartością nadrzędną, do której powinny być odnoszone wszelkie zjawiska społeczne, gospodarcze, polityczne, kulturowe czy cywilizacyjne. Stąd jedynym sposobem odniesienia się do człowieka jest bezwarunkowa afirmacja godności każdej osoby. Stanowi ona także o równości osób względem siebie. Objawia się to we wszystkich relacjach interpersonalnych zarówno w wewnętrznych, jak i zewnętrznych kontaktach w środowisku Akademii Ekonomicznej.

PRAWDA: stanowi zarówno wartość samą w sobie, jak i wartość leżącą u podstaw wszelkich aktów poznawczych. Służba prawdzie jest podstawowym obowiązkiem każdego człowieka, a zatem i pracownika Akademii Ekonomicznej, w szczególności zaś naukowca czy nauczyciela akademickiego-wychowawcy. W dużej mierze do poszukiwania i odkrywania prawdy zobligowany jest także w indywidualny sposób każdy student. Stosunek do prawdy staje się przez to jedyną adekwatną miarą wszystkich dociekań badawczych, prac i przedsięwzięć naukowych na Akademii Ekonomicznej oraz procesów edukacyjnych, a także innych działań pracowniczych. Prawda stanowi ostatecznie fundament wszelkich podejmowanych przedsięwzięć człowieka. Obrona prawdy jest w związku z tym obroną własnego człowieczeństwa przed próbą uzależnienia się od różnego rodzaju ambicji, mód, sukcesów czy też władzy bądź różnego rodzaju sił nacisku.

WOLNOŚĆ: ta konstytutywna cecha ludzkiej egzystencji jest niezmiernie istotna we wszelkiego rodzaju działaniach człowieka, a zwłaszcza we wszelkich pracach

naukowo-dydaktycznych. Podmiotowa wolność uczonego jest niezbędna w celu postępowania według swego rozumu, doświadczenia i sumienia, a także niezależnienia się od wszelakich czynników zewnętrznych mogących wywierać wpływ tak na zasadność, jak i efektywność prowadzonej pracy – a więc także na próby manipulowania prawdą. Bez wolności nie sposób należycie nauczać i wychowywać kolejnych pokoleń studentów. Wolność stanowi obszar kształtowania swej tożsamości przez całą społeczność Akademii Ekonomicznej, jednocześnie jest także dla niej zadaniem realizowanym wyłącznie w perspektywie odpowiedzialności za nią. Wartość ta jest ponadto szansą dla całej nauki, która tylko w przestrzeni swobody badań, dyskusji i poglądów przynosi korzystne dla człowieka rezultaty.

WSPÓLNOTA: nie można zapominać, iż od początku kategoria ta leżała u podstaw każdego środowiska akademickiego. Wynikała ona nie tylko z autonomii tej zbiorowości, ale także ze świadomości dążenia do wspólnego celu, jakim jest próba poznawczej obiektywizacji prawdy o rzeczywistości otaczającej człowieka oraz jego samego. Wspólnota zatem powinna objawiać się w należytych, przepojonych wzajemnym szacunkiem, relacjach zarówno pomiędzy wszystkimi współpracownikami, jak i studentami środowiska Akademii Ekonomicznej. Wpływa także w istotny sposób na właściwą relację pomiędzy studentem a mistrzem. Opiera się przede wszystkim na uczciwości postaw studenta, poważaniu i poszanowaniu swego mistrza, on zaś sam powinien dawać dobry przykład w życiu osobistym i naukowym oraz być życzliwy i otwarty na problemy studentów.

PRACOWITOŚĆ: w sposób naturalny wpisana jest w egzystencję człowieka. Wyraża się w typowo ludzkiej aktywności działania. Objawia się w trudzie oraz w radości z efektów związanych z owym działaniem. W środowisku Akademii Ekonomicznej cecha ta uwidacznia się osobistym zaangażowaniem, a także głęboką odpowiedzialnością za treści tworzonej nauki i sposoby jej dalszego przekazywania. Chociaż w bezpośrednim efekcie korzyści z takiego postępowania osiąga jego twórca, to jednak należy pamiętać, że w dalszej perspektywie postawa taka sprzyja pożytkowi i rozwojowi szerokiej grupy osób współuczestniczących w owocach realizowanej pracy na Akademii Ekonomicznej.

RZETELNOŚĆ I UCZCIWOŚĆ: obydwie cechy powinny objawiać się w złożonej pracy naukowo-dydaktycznej wszystkich reprezentantów środowiska Akademii Ekonomicznej. Kierowanie się tymi wartościami sprawia, iż praca oraz jej efekty będą naczynione solidnością i wiarygodnością działań. Ponadto będą one wynikały i kon-

centrowały się na poszukiwaniu prawdy, a poprzez to nauka będzie tworzona na fundamentalnych zasadach moralności i logiki.

ETOS PRACY: wiąże się nie tylko z sumiennym realizowaniem swych obowiązków, ale także z należyтым kształtowaniem relacji pracowniczych na Akademii Ekonomicznej. Szczególną rolę odgrywają tu moralne przymioty działania zwane cnotami, które są nabytymi w sposób trwały zdolnościami do realizacji konkretnego dobra moralnego. Wśród nich doniosłą rolę odgrywają: roztropność w podejmowaniu decyzji co do realizacji różnego rodzaju zadań; sprawiedliwość w oddaniu każdemu tego, co mu się słusznie należy – zwłaszcza w relacjach wspólnotowych; cierpliwość i nadzieja w oczekiwaniu na pozytywne przemiany w dokonywanym procesie wychowawczym, ale także w oczekiwaniu na owoce realizowanej pracy zawodowej; wyrozumiałość w wysiłku zrozumienia oraz indywidualnej oceny postępowania innych osób; zrozumiałość w umiejętnym i jasnym wyrażaniu swego stanowiska; oraz szacunek wyrażający się w we wszelkich relacjach międzyosobowych, a zwłaszcza w poważaniu osób mających autorytet.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA: objawia się namysłem i przyjęciem takiej postawy działania, w której zostają wzięte pod uwagę nie tylko własne interesy, ale także działania i dobra pozostałych osób czy wspólnot społecznych. Działania takie wiążą się między innymi z postawą zdrowej konkurencji, pomnażaniem wspólnego dobra oraz współdziałaniem w realizacji tychże postaw.

PATRIOTYZM: powinien wyrażać się w wierności ojczyźnie, a także dziedzictwu i tożsamości narodowej. Ogromną rolę odgrywa w tym wypadku kultura narodowa, której poznawanie i kreowanie w pozytywny sposób przyczynia się do kształtowania bogactwa osobowego każdego Polaka. Patriotyzm ma także wymiar lokalny – szczególnie podkreślany na Akademii Ekonomicznej – związany z umiłowaniem tzw. małej ojczyzny (ojcowizny), którą się czci i służy się jej swą pracą dla pomnażania wspólnego dobra.

Część II

Kodeks etyczny szczegółowy: interesariusze wewnętrzni

Cała wspólnota akademicka powinna przestrzegać zasad postępowania, zapisanych poniżej, po to, by konstytutywne wartości społeczności Akademii Ekonomicznej mogły znaleźć swój wyraz w działaniu.

ROZDZIAŁ I

Zasady postępowania władz Uczelni

1.

Pelniąc funkcje kierownicze, władze Uczelni przyjmują na siebie szczególną odpowiedzialność za przestrzeganie zasad etycznego postępowania przez swoich podwładnych, dając wzór własną postawą.

2.

Władze Uczelni stoją na straży konstytutywnych wartości społeczności akademickiej, mobilizują ją do wysiłku budowania i podtrzymywania wysokiej jakości funkcjonowania Uczelni, odpowiedzialności za jej pomyślność oraz planowania jej rozwoju.

3.

Władze Uczelni, kierując się poczuciem odpowiedzialności, zobowiązane są do unikania takich form angażowania się w działalności poza Uczelnią, nawet niezwiązanych ze stałym zatrudnieniem, które poważnie utrudniałyby wywiązywanie się z przyjętych obowiązków. W przypadku naruszenia tego zobowiązania istnieje moralna przesłanka do odwołania z pełnionej funkcji.

4.

Władze Uczelni nie mogą uczestniczyć w działaniach godzących w prestiż Akademii oraz nie powinny angażować się w przedsięwzięcia, które przyczyniają się do osłabienia jej konkurencyjności i wizerunku.

5.

Władze Uczelni powinny rzetelnie i uczciwie wykonywać swoje obowiązki, a w szczególności:

- dbać o zrównoważony rozwój Uczelni, unikając realizacji interesów partykularnych i grupowych kosztem dobra wspólnego, stwarzając jej jednostkom warunki ułatwiające poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania,

- dbać o zapewnienie równych szans zatrudnienia, awansu i doskonalenia zawodowego zgodnego ze strategią rozwoju Uczelni, unikając wszelkiej formy dyskryminacji (a szczególnie dyskryminacji ze względu na rasę, płeć, wiek, narodowość, religię i przekonania osobiste),
- dążyć do stworzenia środowiska pracy opartego na wzajemnym szacunku i tolerancji oraz podmiotowego, partnerskiego traktowania pracowników,
- zapewnić dobre warunki pracy i stwarzać możliwości rozwoju zawodowego i osobowego w sferze badawczej, dydaktycznej i administracyjnej oraz angażować się w działania mające na celu zapewnienie wszystkim pracownikom godnego i sprawiedliwego wynagrodzenia za pracę,
- zapewnić członkom wspólnoty akademickiej wolność badań i wolność głoszenia poglądów bez obawy o utratę pracy czy posiadanych przywilejów,
- troszczyć się o warunki rozwoju młodej kadry naukowej, wspomagając tych, którzy prowadzą badania, inspirując i ułatwiając ich współpracę,
- angażować się w działania mające na celu wprowadzenie standardów i procedur gwarantujących zapewnienie wysokiej jakości kształcenia,
- udzielać wsparcia organizacjom studenckim i doktoranckim,
- uważnie wysłuchiwać spraw, z jakimi przychodzą pracownicy, zapewniając godne miejsce i wystarczającą ilość czasu na rozmowę,
- wspierać aktywność wspólnoty – jako miejsca publicznej debaty w sprawach, w których wiedza i autorytet uczonych będzie wykorzystywany dla dobra publicznego,
- troszczyć się o majątek Akademii Ekonomicznej oraz użytkować go bez narażania Uczelni na zbędne koszty,
- dbać o poszanowanie wewnętrznych reguł funkcjonowania Uczelni.

6.

Władze Uczelni podczas kampanii wyborczej nowych władz Akademii zobowiązane są do reprezentowania swoją postawą najwyższych standardów etycznych, a w szczególności do kształtowania dobrych obyczajów w procesie przekazywania i przejmowania wszystkich funkcji kierowniczych w Uczelni.

7.

Władze Akademii dbają o jej dobre imię i o właściwą pozycję w życiu publicznym, z uwzględnieniem jej apolityczności.

8.

Władze Uczelni, realizując swoje uprawnienia, współpracują ze studentami i doktorantami dla dobra Akademii w celu realizacji jej misji.

9.

Władze Uczelni nie mogą przyjmować korzyści materialnych, związanych i wynikających z pełnionych funkcji lub realizowanych zadań.

10.

Władze Uczelni nie powinny brać udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących bezpośrednio ich samych lub najbliższych członów rodziny, które skutkowałyby osiągnięciem korzyści w związku z zajmowanym stanowiskiem.

11.

Ze względu na pozycję społeczną i wykonywaną funkcję, władze Uczelni powinny być szczególnie wyczulone na wszelkie nieprawidłowości występujące w ich otoczeniu, przeciwne każdej formie patologii życia akademickiego, społecznego oraz wszelkim sytuacjom korupcyjnym czy też naciskom w różnorodnej postaci, np. mobbingowi, łapówkarstwu, szantażowi itp.

ROZDZIAŁ II

Zasady postępowania pracowników naukowo-dydaktycznych

1.

Nauka, jako domena nadzwyczajnej precyzji, rzetelnego stosunku do faktów oraz do osiągnięć poprzedników, jest szczególnie wrażliwa na wszelkiego rodzaju nieuczciwość i nierzetelność. Opiera się na suwerenności i sumienności jej twórców, a także dążeniu do prawdy, toteż pracownik naukowo-dydaktyczny powinien dążyć nie tylko do odkrycia i poznania prawdy, ale także do jej upowszechniania i obrony.

2.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien wspierać i ochraniać wolność intelektualną swych studentów, doktorantów i kolegów, ponieważ wolność w środowisku akademickim jest nieodzowna w całym procesie naukowo-dydaktycznym, stanowi ponadto gwarancję możliwości wypowiedzania własnych sądów.

3.

Pracownika naukowo-dydaktycznego powinna cechować samodzielność i niezależność od pozanaukowych uwarunkowań ideologicznych, politycznych lub ekono-

micznych. Dlatego nie powinien on angażować się w żadne zajęcia ani działalność, które mogłyby ograniczyć jego niezależność.

4.

Wspólnota akademicka wymaga od swych pracowników naukowo-dydaktycznych wzajemnego poszanowania, współdziałania i solidarności, uczciwości i odpowiedzialności względem Uczelni i studentów.

5.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni zobowiązani są do unikania słów i zachowań nietaktownych, które nie licują z kulturą i dobrymi obyczajami.

6.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien wykonywać swoje obowiązki zawodowe z zachowaniem należytej rzetelności i staranności, dbać o dobre imię Akademii Ekonomicznej, brać czynny udział w życiu macierzystej Uczelni, a swoje umiejętności i wiedzę wykorzystywać także dla jej dobra.

7.

Pracownik naukowo-dydaktyczny pełniący funkcje publiczne na stanowiskach państwowych lub samorządowych oraz w innych instytucjach czy organizacjach polskich i międzynarodowych nie powinien uchybiać godności swego zawodu ani sprzeniewierzać się konstytucyjnym wartościom społeczności Akademii Ekonomicznej.

8.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien unikać korzystania z mienia Akademii Ekonomicznej dla celów prywatnych, a w szczególności nie wykonywać na terenie Uczelni prac dla innych podmiotów.

9.

Podejmowanie dodatkowej działalności przez pracowników naukowo-dydaktycznych Akademii poza Uczelnią nie może odbywać się ze szkodą dla podstawowego miejsca pracy. Pracownik Akademii zobowiązany jest do lojalnego informowania o mogących powstać konfliktach interesów i do uzyskania stosownej zgody i akceptacji.

10.

Pracownik naukowo-dydaktyczny ma prawo domagać się godnego wynagrodzenia, odpowiadającego jego kwalifikacjom i trudności pracy, jednak nie powinien uzależniać jakości wykonywania swych zadań od płacy.

11.

Jakakolwiek dyskryminacja w ocenianiu, awansowaniu – czy to ze względu na rasę, kolor skóry, religię, narodowość, płeć, orientację seksualną, niepełnosprawność, wiek, czy przekonania itp. – nie może być akceptowalna przez społeczność akademicką.

ROZDZIAŁ III

Powinności pracowników naukowo-dydaktycznych jako naukowców

1.

Pracownik nauki powinien ustawicznie pogłębiać swoją wiedzę i doskonalić umiejętności.

2.

Praca badawcza pracownika naukowo-dydaktycznego powinna mieć cechy twórcze i przebiegać zgodnie z wymaganiami metody naukowej, być wiarygodna i wierna prawdzie opartej na rzetelnych argumentach.

3.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien przestrzegać wysokich standardów prowadzenia badań naukowych oraz zasad dobrej praktyki naukowej. Obowiązuje go odpowiedzialne głoszenie prawdy w nauczaniu. Powinien upowszechniać w społeczeństwie rzetelne wiadomości o osiągnięciach nauki, którą reprezentuje.

4.

Nauczyciel akademicki w badaniach naukowych przestrzega zasad uczciwości naukowej i nie dopuszcza do powstawania plagiatów bądź fałszowania wyników badań naukowych.

5.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien w ocenach dorobku i prac naukowych unikać konfliktu interesów i kierować się obiektywizmem, terminowością oraz zasadami kompetentności. Naganne jest przyjmowanie podarunków, prezentów czy innych korzyści, które mogłyby naruszyć niezależność jego oceny.

6.

Pracownik naukowo-dydaktyczny podejmuje się opracowania opinii, recenzji lub ekspertyzy jedynie w zakresie swojej specjalności i nie sugeruje się oczekiwaniami

zleceniodawcy oraz nie dopuszcza, aby presja zleceniodawcy wywarła wpływ na merytoryczną zawartość pracy. Sponsorowanie badań lub odpłatność za nie powinny być ujawnione. Niedopuszczalne jest uzależnienie wyników badań od jakichkolwiek pozanaukowych korzyści.

7.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien przestrzegać zasad prawa autorskiego i własności intelektualnej.

8.

Pracownik naukowo-dydaktyczny ma szczególny obowiązek tępienia nieuczciwości naukowej i przestrzegania dobrych obyczajów w nauce.

ROZDZIAŁ IV

Odpowiedzialność etyczna pracowników naukowo-dydaktycznych wobec współpracowników i Uczelni

1.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien przestrzegać w stosunku do kolegów zasad uprzejmości, lojalności i koleżeństwa. W kontaktach służbowych okazywać wzajemny szacunek, służyć radą i udzielać pomocy.

2.

Pracownik naukowo-dydaktyczny, dbając o stały rozwój swoich umiejętności i wiedzy, dąży do doskonalenia środowiska zawodowego i jakości kształcenia w Akademii Ekonomicznej oraz wspiera swoich kolegów, zwłaszcza podwładnych, w rozwijaniu kompetencji zawodowych.

3.

Pracownik naukowo-dydaktyczny, szanując osiągnięcia swoich współpracowników, w wymianie opinii naukowych powinien posługiwać się argumentami merytorycznymi zarówno w stosunku do przełożonych, jak i podwładnych.

4.

Nauczyciel akademicki w przypadku zauważenia czyjś niewłaściwego postępowania powinien zareagować. Równocześnie nie powinien publicznie krytykować

działalności zawodowej innego nauczyciela. Naganne jest bezzasadne przedstawienie kolegi w złym świetle, narażające go na utratę szacunku, zmniejszenie wynagrodzenia czy usunięcie z zajmowanego stanowiska lub niezasłużone pominięcie w awansowaniu.

5.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien przyjmować postawę życzliwego krytycyzmu wobec prac i koncepcji innych autorów, połączoną z krytycyzmem wobec siebie i swojego dorobku naukowego.

6.

Pracownik naukowo-dydaktyczny zobowiązany jest do lojalności wobec współpracujących w ramach danej katedry i powstrzymywania się od działań naruszających taką lojalność również po zakończeniu współpracy oraz powinien reagować w przypadku naruszania etyki przez swoich współpracowników.

7.

Pracownik naukowo-dydaktyczny wykazuje lojalność wobec Akademii Ekonomicznej objawiającą się w przestrzeganiu dyscypliny pracowniczej, wspomaganiu demokratycznie wybranych władz zwierzchnich i okazywaniu pomocy w budowaniu prestiżu Uczelni.

8.

Pracownik naukowo-dydaktyczny nie może żądać od swych współpracowników i podwładnych zachowania sprzecznego z konstytutywnymi wartościami społeczności Akademii Ekonomicznej.

ROZDZIAŁ V

Preferowany tryb postępowania pracowników naukowo-dydaktycznych w odniesieniu do studentów i doktorantów

1.

Efektem kształcenia w Akademii Ekonomicznej jest ukształtowanie odpowiedzialnego moralnie człowieka, wyposażonego w wiedzę z dyscyplin stanowiących kanon jego wykształcenia oraz stosowne umiejętności praktyczne. Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien więc wspomagać studenta w usprawnianiu zdolności poznawczych w dochodzeniu do prawdy.

2.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien starannie przygotowywać się do zajęć oraz stosować metody nauczania właściwe zagadnieniom wykładanego przedmiotu; treść zajęć dydaktycznych powinna być zgodna z aktualnym stanem nauki światowej.

3.

Przekazywanie wiedzy przez pracowników naukowo-dydaktycznych w Akademii Ekonomicznej powinno odbywać się w sposób odpowiedzialny w obszarze ich kompetencji zawodowych, ze szczególnym naciskiem na:

- wyzbycie się uprzedzeń i niezależnienie się od wpływu różnych poglądów – przedstawianie różnych stanowisk, koncepcji i twierdzeń naukowych oraz informowanie o ewentualnym osobistym punkcie widzenia,
- bezstronne formułowanie opinii o cudzym dorobku oraz krytyczną jego analizę,
- przyznawanie się do popełnionych błędów, uznawanie potencjalnych nie trafności własnych pomysłów, ujęć i sformułowań,
- indywidualne podejście do każdego studenta oraz oferowanie możliwości dialogu osobowego i naukowego,
- propagowanie wśród studentów i doktorantów nawyków uczciwego studiowania oraz rzetelnego wykonywania pracy zawodowej,
- sprzyjanie dociekliwości naukowej studentów i doktorantów oraz dbałość o to, aby doskonalili swój warsztat poznawczy i środki przekazu wiedzy.

4.

Nauczyciel akademicki przed rozpoczęciem cyklu dydaktycznego zobowiązany jest do zapewnienia studentom i doktorantom informacji o programie zajęć, prawach i obowiązkach związanych z uczestnictwem w zajęciach oraz kryteriach oceny uczestników zajęć.

5.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien:

- przyjąć sprawiedliwe i jednakowe zasady oceniania studentów i doktorantów,
- jawnie odnosić się do treści oraz formy ustnych i pisemnych wypowiedzi studentów i doktorantów z poszanowaniem dla prywatności i godności studenta.

6.

Godne potępienia jest wypowiadanie, poza sferą służbową, negatywnych opinii o swych studentach, w sposób pozwalający na zidentyfikowanie osoby ocenianej.

7.

Moralnie naganne jest udzielanie odpłatnych korepetycji, lekcji bądź konsultacji własnym studentom.

8.

Pracownik naukowo-dydaktyczny powinien pomagać w budzeniu zainteresowań studentów i doktorantów zarówno indywidualnych, jak i zrzeszonych w organizacjach oraz sprzyjać tworzeniu atmosfery wyzwalającej kreatywność wszystkich uczestników życia akademickiego.

9.

Pracownik naukowo-dydaktyczny w roli mistrza-wychowawcy powinien wpływać na postawę studenta bądź doktoranta poprzez dawanie dobrego przykładu oraz inspirowanie do refleksji nad wartościami wykraczającymi poza kanon wiedzy związany z programem studiów. Poprzez swą postawę i zaangażowanie pracownik wychowuje studentów.

ROZDZIAŁ VI

Pożądana postawa pracowników administracyjnych

1.

Każda osoba zaliczana do grupy pracowników administracyjnych powinna:

- swą postawą, zachowaniem i słowem przyczyniać się do realizacji misji Uczelni,
- mieć świadomość, że jej działania będą się przyczyniać do rozpowszechniania dobrego imienia Akademii Ekonomicznej w społeczeństwie,
- współpracować z innymi członkami wspólnoty akademickiej w celu podwyższania jakości usług świadczonych przez Uczelnię,
- w stosunku do innych członków społeczności akademickiej oraz pozostałych osób przestrzegać ogólnie przyjętych form grzecznościowych w kontaktach bezpośrednich i korespondencji,
- pamiętać, iż schludny i estetyczny wygląd stanowi ważny element w kontaktach z interesantami,
- dbać o ład i porządek na swoim stanowisku pracy,
- w pełni wykorzystywać posiadane umiejętności i kwalifikacje w interesie Akademii Ekonomicznej,
- zwracać szczególną uwagę na postępowanie własne i innych członków wspólnoty akademickiej, by uchronić Uczelnię przed jakimikolwiek stratami i nadużyciami,
- przestrzegać zasad zawartych w Kodeksie.

ROZDZIAŁ VII

Wzorce postępowania pracowników administracyjnych

Pracownicy administracyjni Akademii Ekonomicznej w Katowicach powinni charakteryzować się określonymi cechami:

- właściwie wykorzystywać czas pracy,
- dbać o swój wizerunek, wykonując terminowo powierzone im zadania,
- stale podnosić swoje kwalifikacje i umiejętności, by móc jak najlepiej wykonywać powierzone im obowiązki,
- cechować się wysokim poziomem kultury osobistej,
- w swych działaniach zachowywać się uprzejmie, taktownie, z wyczuciem,
- być lojalni i uczciwi w stosunku do interesantów, przełożonych i współpracowników,
- do powierzonych spraw zawodowych podchodzić bezstronnie i obiektywnie,
- wykonywać swoje zadania z należytą starannością.

ROZDZIAŁ VIII

Pożądana postawa studentów i doktorantów

1.

Studenci i doktoranci kierują się w swoim postępowaniu uczciwością i przyzwoitością, a w kontaktach z innymi przestrzegają zasad dobrego wychowania i dobrych obyczajów, mając na uwadze godność każdego człowieka.

2.

Studenci i doktoranci nie powinni brać udziału w żadnych przedsięwzięciach uwłaczających ich godności lub godności innych, jak również podejmować działań mogących zaszkodzić dobremu ich imieniu czy podważyć zaufania do nich lub Uczelni.

3.

Student i doktorant również po ukończeniu studiów zobowiązany jest, świadcząc swoim poziomem moralnym i intelektualnym, dbać o dobre imię Uczelni.

ROZDZIAŁ IX

Wzorce postępowania studentów i doktorantów w procesie studiowania

1.

Student i doktorant są zobowiązani do rzetelnej i sumiennej pracy nad nieustannym podnoszeniem swoich kwalifikacji oraz do zdobywania wiedzy przez cały okres studiów.

2.

Studenci i doktoranci powinni dokładać wszelkich możliwych starań w celu wzbogacania posiadanej wiedzy, również poprzez branie udziału w zajęciach nieobowiązkowych i pozaprogramowych, oraz rozwijać wszelkie umiejętności praktyczne związane ze swoim przyszłym zawodem.

3.

Studenci i doktoranci powinni traktować egzamin, jak również wszelkie inne formy weryfikacji wiedzy jako rzetelne sprawdziany, w trakcie których powinni korzystać jedynie ze swojej wiedzy i umiejętności. Karygodne są wszelkie nieuczciwe zachowania zmierzające do osiągnięcia pozytywnych wyników.

4.

Studenci i doktoranci wezwani są do szczególnej troski o realizację w swoim życiu studenckim konstytutywnych wartości akademickich.

5.

Studenci i doktoranci powinni przestrzegać w stosunku do kolegów zasad uprzejmości, lojalności i koleżeństwa. W kontaktach służbowych okazywać wzajemny szacunek, służyć radą i udzielać pomocy.

6.

Studenci i doktoranci powinni wspierać innych studentów w nauce, pomagać w dostosowywaniu się do warunków życia akademickiego, jak również w poznaniu i przestrzeganiu reguł panujących na Akademii.

7.

W przypadku nieobecności studenta lub doktoranta podczas prezentacji prac grupowych, zobowiązany jest on przekazać wszelkie potrzebne materiały w czasie umożliwiającym należyte przygotowanie się do zajęć pozostałej części zespołu.

8.

Studenci i doktoranci traktują pozostałą część wspólnoty akademickiej z należnym im szacunkiem, przestrzegając w kontaktach z nimi zasad dobrego wychowania i obyczajów akademickich, unikając na forum Uczelni poufanych kontaktów osobistych.

9.

Studenci i doktoranci nie wykorzystują prywatnych kontaktów i zażyłości osobistych z pozostałymi pracownikami Uczelni.

10.

Studenci i doktoranci powinni w sposób adekwatny reagować na wszelkie przejawy zachowań nieetycznych pracowników Uczelni. O zachowaniach stanowiących przekroczenie obowiązujących norm niniejszego kodeksu powinni również powiadomić komórkę odpowiedzialną za kwestie etyczne na Uczelni.

Część III

Kodeks etyczny szczegółowy: interesariusze zewnętrzni

ROZDZIAŁ I

Wartości określające relacje Uczelni z otoczeniem zewnętrznym

1.

Partnerstwo. W kontaktach z otoczeniem zewnętrznym przestrzega się takich zasad, jak uczciwość i rzetelność. Ponieważ partnerzy mogą mieć inne, często sprzeczne ze sobą interesy, celem nadrzędnym jest dążenie do dobra wspólnego. Akademia Ekonomiczna stara się rozpoznawać korzyści związane ze współpracą w ramach partnerstwa i dążyć do nich z prawdziwym zaangażowaniem.

2.

Kształcenie specjalistów. Akademia Ekonomiczna aktywnie śledzi przemiany gospodarcze, a tym samym w sposób elastyczny rozwija system kształcenia w celu dostosowania kwalifikacji absolwentów do bieżącej sytuacji na rynku pracy. Wyedukowani specjaliści potrafią efektywnie i odpowiedzialnie zarządzać i działać na rzecz swoich pracodawców, mając na uwadze wspólne dobro. Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu rynkowemu, Uczelnia współpracuje z przedstawicielami przedsiębiorstw i różnych organizacji społeczno-gospodarczych.

3.

Dostępność oferty edukacyjnej. Akademia Ekonomiczna skutecznie dociera z ofertą kształcenia do potencjalnych kandydatów na studia. Nadrzędnym celem jest pozyskanie najzdolniejszych abiturientów, aby efektywnie realizować funkcję edukacyjną.

4.

Wizerunek. Uczelnia dba o swój pozytywny wizerunek w skali regionu, kraju i w wymiarze międzynarodowym. Poprzez współpracę ze środkami masowego przekazu szkoła informuje o swoich przedsięwzięciach szerokie grono odbiorców. W materiałach promocyjnych, na stronach internetowych, a także w innych środkach przekazu dba się o rzetelność zamieszczanych informacji oraz przystępną formę.

5.

Współpraca z innymi ośrodkami akademickimi. Władze Uczelni, mając na uwadze porównanie zarówno własnego dorobku, jak i innych standardów kształcenia wypracowanych w innych środowiskach uniwersyteckich, dąży do zacieśnienia współpracy oraz wymiany poglądów między Uczelniami. Pozwala to na określenie najbardziej skutecznego sposobu organizacji jednostki edukacji wyższej. Współpraca odbywa się pomiędzy ośrodkami akademickimi w regionie, kraju i na świecie.

ROZDZIAŁ II

Zasady postępowania w relacjach z otoczeniem

1.

Władze Uczelni dbają o promowanie wizerunku Akademii Ekonomicznej jako ośrodka wiedzy i praktyki działalności gospodarczej, upowszechniając wiedzę ekonomiczną i przedsiębiorczość. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych, a także umiejętności inwestycyjnych i menedżerskich obejmuje zarówno kształconych ekonomistów, jak i dostarczanie wiedzy dla przedsiębiorców oraz ogółu mieszkańców.

2.

Badania naukowe i prowadzone analizy ekonomiczne powinny być sporządzane z najwyższym poziomem rzetelności i trafności, a ich implementacja powinna realizować cele gospodarcze i społeczne firm oraz organizacji zgłaszających zapotrzebowanie na te usługi. Uczelnia przywiązuje szczególną wagę do poszanowania praw z tytułu ochrony własności intelektualnej.

3.

Akademia Ekonomiczna propaguje zasady zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, dostarczając niezbędnej wiedzy umożliwiającej optymalne decyzje gospodarcze.

4.

Pracownicy Akademii Ekonomicznej wspierają inicjatywy obywatelskie, a także włączają się w aktywności na rzecz społeczności lokalnej. Promują ideę społecznej odpowiedzialności biznesu oraz urzeczywistniają ją w praktyce. Uczelnia uznaje

działalność charytatywną za szczególnie ważny przejaw społecznej odpowiedzialności i wspiera postawy filantropijne wśród pracowników i środowiska przedsiębiorców.

5.

Na szczególną troskę zasługują postawy realizujące idee dobra wspólnego zarówno w kontaktach interpersonalnych, jak i ogólnospołecznych.

6.

Uczelnia postępuje zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji, dążąc do zapewnienia wizerunku ośrodka akademickiego o najwyższych standardach nauczania i etyki zawodowej.

Postanowienia końcowe: zastosowanie zasad Kodeksu

1.

Do przestrzegania zasad zapisanych w powyższym Kodeksie etycznym zobowiązana jest cała społeczność akademicka, a więc pracownicy naukowo-dydaktyczni, administracyjni, doktoranci i studenci.

2.

Członek wspólnoty akademickiej ma prawo otrzymać wyjaśnienie niejasnych dla niego zapisów lub wątpliwości związanych z treścią Kodeksu etycznego, zgłaszać uwagi oraz inicjować zmiany i uzupełnienia w jego zapisach. Organem właściwym w tych sprawach jest Komisja ds. Etyki, a w kolejnej instancji Rektor.

3.

Członek wspólnoty akademickiej powinien ujawniać i zwalczać wszelkie przejawy łamania Kodeksu etycznego.

4.

Nad przestrzeganiem Kodeksu czuwa Rzecznik ds. Etyki stojący na czele Komisji ds. Etyki powoływanej przez Rektora.

5.

Komisja ds. Etyki jest ciałem doradczym Rektora.

6.

Do kompetencji Rzecznika należy:

a) promowanie w społeczności akademickiej treści Kodeksu,

- b) podejmowanie czynności wyjaśniających w sprawie naruszenia zasad postępowania etycznego przez członków społeczności akademickiej.

7.

Rzecznik informuje Rektora o podejmowanych czynnościach i ich rezultatach. Jeżeli Rzecznik uzna, że pracownik, student lub doktorant za naruszenie zasad postępowania etycznego może podlegać odpowiedzialności dyscyplinarnej, niezwłocznie informuje o tym Rektora.

8.

Członkowi społeczności akademickiej, wobec którego Rzecznik podjął czynności wyjaśniające, oraz osobom, które złożyły wniosek do Rzecznika w sprawie naruszenia zasad postępowania etycznego, przysługuje prawo złożenia skargi na czynności Rzecznika do Rektora.